

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Készítotokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Egész évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér.
Hirdetéseket a legutányosabb árban küldtünk.

Nehéz utjában

nem áll meg a végzet, rohan megállás és pihenés nélkül. A vihar erejével száguld tovább, népeket, országokat söpör el évezredek hagyományokat pusztít, trónokat borít fel, uralkodókat vet le magas trónok aranyzékeiből. Nem tud az emberiség a végéhez jutni annak, amit nagyraagyasában, erőit felülmuló akaratában, hivatása félreértésében megkezdett. A háboru nem tudja végét érni, piros vértengere új meg új főideket önt el, romok és üszkők teremnek mindennapján a könyörtelen életnek ott, a hol eddig a béke boldog templomai emelkedtek.

Egő vágyakozással, ébrenléttünk minden vágyakozással, álmenléttünk minden óhajtatásával, álmaink égető nyugtalanságával vártuk a békét. Helyette új csatlódás jön, az örömkök helyett új szenvedések, a boldog nyugalom helyett új megpróbáltatás. Kardot rántanak azok a népek is, a melyektől a megváltó béke utjához vártuk a vezető szellemet és erőt, amelyekről az volt balga feltevéünk, hogy tőlük jön felénk a gyűlöletet eloszlató megértő szót.

Új tragédia rejtőzik minden nap méhében, mintha a vérszagtól megmárosodott idő lehelné a

tébolyt a népek lelkebe. Amikor az első tavaszi nap a föld álmódó virágaival felébresztette reményeinket a békére, új ellenség rohan észtesvesztetten a küzdelmek porondjára. Az új ellenség egy egész világrész erejét viszi a másik táborba, nekünk érthetetlen okok és magyarázatok híjján. Mit vétettünk mink nekik, hogy élet és halál felett határozó gantikus harcunkban ők is ránk rontanak? Mi történhetett a nép sorok intézésének titkos műhelyeiben, ami az új ellenség haragját is ránk zudította? Mi élesztheti a gyűlöletet ott ellenünk, amikor már alig tudunk éva érzésről azok is, akik három éva gyilkoljuk egymást?

Egyet tudunk és ez a tudat acélozza friss lendületre erőnk. Tudjuk, hogy az irigység, gonoszság és rosszakarat hozta ránk a háboru csapását és hogy nekünk végső lehelletünkig védelmezni kell ezt a halálosan imádozott földet. És ez a hit tesz majd képeessé, hogy minden új ellenséggel, az egész világgal is megbirkózzunk.

Az alkalmatlanok és hadifoglyok felhasználása.

A mezőgazdasági munkák sikere érdekében a kormány nagyobb intézkedésekre készül, melyeknek az a célja, hogy minden pihenő és felhasználható energia az

ország ellátására biztosítható legyen. Amint a megbísható helyről értesülünk, a hadifoglyokat rövid idő múlva épügy vizsgálát alá fogják venni, mint a hadköteleseket és fizikai erő szempontjából csoportosítják őket.

Három kategóriába sorozzák a hadifoglyokat. Az első osztályba tartoznak a teljesen erős egészséges férfiak, akiket kizárólag aratási és vetési munkálatoknál használnak; a második csoportba osztják a kevésbé erős testalkatu egyéneket, akik ugyan szintén a mezőgazdasági üzemekben használnak fel, de akiknek már kevésbé megerőltető munkát kell végezniük; a harmadik kategóriába fogják tartozni a teljesen legyengébb hadifoglyok, akik a jövőben is ipari, kereskedelmi és háztartásbeli napszámos munkát végeznek. Külön bizottságok járják végig az országot és ilyen szempontok figyelembevételével megtartják a hadifoglyok sorozását. A hadifoglyokat természetesen — nyomban felvilágosítják, hogy miért velik őket szembe alá, nehogy egy pillanatig is azt higgyék, mintha katonai szolgálatra akarnák őket utasítani.

A hadügyi kormány egyébként más fontos újítás bevezetésével is foglalkozik. Tudvalevőleg igen jelentékeny számmal vannak úgynevezett segédszolgálatos katonák, legénységi állománybeliek és tiszték egyaránt. Ezek iródkában, raktárakban és őrszázadokban teljesítenek szolgálatot. — Mindegyik munkálatok

nem igényelnek különösebb katonai szakértelmet és éppen ezért polgári egyénekkel is elvégezhetőek. Nagy számmal vannak olyan tartalékosok és népfőnökök, aki testi fogyatékoság miatt nem kerülhetnek a frontra és már a háboru kezdete óta, tehát csaknem három éva teljesítenek segédszolgálatot és emiatt kénytelenek elhanyagolni ületeiket, műhelyeiket, gazdaságukat, szóval polgári foglalkozásukat.

Ezekkel szemben viszont az itthon maradt kereskedők, iparosok, akik bizonyos testi hibájuk következtében nem jutottak a hadsereg kötelékébe, tekintélyes jövedelemre tettek és a polgári életben élveik a háboru anyagi előnyeit. A hadveszetőség belátta, hogy a mai helyzet igazságtalan és méltányos elhatározásra jutott. Rendületet fognak kibocsátani, amelynek értelmében mindazok a segédszolgálatos katonák, akik 1914-ben kezdtek megkatonászkodásukat, elbocsátatnak a hadsereg kötelékéből és helyüket alkalmatlanokkal fogják betölteni. A katonaságot rövid időn belül újat sorozni fogják és most már nem olyan szempontból vizsgálják őket, hogy vajjon feygyeres szolgáltra alkalmasok-e, hanem kategóriákba osztják be és megállapítják, — hogy iródi, raktári, műhelyi, vagy segédszolgálatra alkalmasok-e? Az alkalmatlanok tehát el lehetnek küszölte arra, hogy a háboru befejezése előtt ők is beleszólhatnak a katonaságba.

A katonai életből.

Magyaros németység.

Avagy talán „németes magyaroság”-n-k neveshetném találobban, amiről e sorokban szó lesz? Meglehet.

Közös hadseregünkben tudvalevőleg német a vezényszó. Magcsik hát sokszor, hogy kemény harcainkban német szóra dobban a magyar szív. Német szóra hallgat az ágyú, mielőtt golyóját elröpi, csövéből. A csapatunk, az nem néz soha sem jobbra, sem balra, hanem „rekaz” vagy „lunksz schau”-ol. Nem megy előre, mint a honvédsereg, hanem „fortvatz”-ol. De vissza se vonul. Legfeljebb azok „rückvartzs”-et csinálnak, ha muss sein (mussáj). Nem is menetel, hanem „masirozik”. De meg nem áll, hanem „halt”-ot csinál.

Általában annyit a német szó a közös hadseregtől katonai szótárában, hogy a katonai érdekű bakanyelv valóságos magyar-német keverék. (Még jó, hogy nem vegyület, mendá valami pedáns természetűdés, amelyből már csak valamiféle

nyelvkémiai uton lehetne kihelyezni a magyar szót.)

No de ebben a németységben nincs ám éppen valami túlságosan, nagy köszönet. Nem kérdetsem derék és igazán nagyonbecsült német szövetségeseinktől, hogy mit tartanak közös hadseregünk magyar legénységének németége felől, de képzelem, hogy mennyire megmosolyogják, avagy éppen talán lemosolyogják német szavainkat, ha ugyan nagy nehezen — rájuk ismerhetnek. Mert bizony csak avatott fül veszi ám észre némelyik szavunkról, hogy németül van. Az avatatlannak könnyen az bihetné, hogy kínai nyelven, avagy talán éppen-séggel — magyarul.

Mint a rát fűvéből a szombék, ely sürtő, szaporán ütődik ki a német szó hadi magyar beszédünkben. Csakugy csetlik-bottlik benne nem a lábunk, a nyelvünk.

Án a magyar seha sem volt tehetetlen. Most sem az, még a német szóval szemben sem. Kapja magát, illetve a német szót miként a debreceni pórát a buodát, kifor-

dítja, befordítja, ezt saját nyévre alakítja, vagyis elmagyarosítja. Még csak belügyminiszteri engedély sem kell neki hozzá. A német jankerből egyszerűen magyar ködmöt csinál. Így less azután vak címer a „Wachzimmer”-ből, Atilla ri az „Artillerie”-ből, felbak a „Feldwache”-ből stb.

Hallgassuk csak meg egy hevesi magyar beszédét, ahogy nagykövetlenséggel elmondja egy igénytelen előnyét.

— Ahogy freiter (gefreiter, őrsvezető) ur Balosák felváltatja a hőrszót (Horehspeit, figyeli őrszem) beugrok a sisatéről (Schiessharte, lövéhely.) Beruccanok egy-kettőre a dekungba (Dekungba, fedések). Fogom a gevert (Gewehr, feygevert) meg a patrentát (Patrountentaseh, patrontáska), hogy sügre akasszam. Etkor vessem ijedten észre, hogy a (Vereshluss, závat) merő rossda. Kapom indiblanoba (in die Balance, súlyba) és ki akarom husni. Etkor puff, elszl a gevert. A sperklapni (Sperklappe, sáróbillentyű) u. i. nem volt beszárva és a slágboloni (Sehlagbelsen, ütőesavar) elmondult. Eser

szerenose, hogy mündung hooh tartottam a gevert (Mündung hooh, a nyílással fölfelé) s így a dekung te-tejen a sussugli (Schusszugel, löveg). Meg a oukszfürer (Zugführer, szakaszvezető) is onnan való, ahonnan én. Máskülönbön járhattam volna a kompani kommandóra. (Kompanie kommando, századparancsnokság) meg a batalion kommandóra (Batalions kommando, százalajparancsnokság) még a geriktre is (Gericht, hadbíró-ság.) Lett volna azután párhénapi fersett (elsárás.)

Ebben a rövidke előadásban 18 német kifejezés van. Ugy, hogy ezt hallgatva, valósággal német tanfolyamon levőknek éresem magam. (Bisony rá m fért.) Stanitimestereim ezen a taofolyamen hevenit, borsodi, szempléni meg jásskua vadmagyar jükt!

No de ne rekrimináljunk. (Ugy látszik, fogott rajtam valamelyest a taufolyam.) Nem ma van ennek ideje én helye. Ma azon legyünk, hogy ha magyarul, ha németül, ha bolgáru, ha törökül feleik is a szó, kölcönös megértéssel, egyesült erővel tőrjünk a óél felé.

— Panaszok a hadbavonultak családjának államségélye ügyében. A honvédelmi miniszter tekintettel arra, hogy a hadbavonultak családjai részéről az államségély ügyében rengeteg panaszt adtak be miniszteriumánál, eddig 200,000-nél többet adtak, melyek közül azonban csak elenyésző kevés panasz bizonyult be valósnak, kürrondeletet intézett a közigazgatási hatóságokhoz, melyben felhívja ezeket, hogy az államségélyre vonatkozó panaszok dolgában adandó alkalmakkor megfelelő kioktatásban részesítsék a feleket. Asonfellül tegyék a hatóságok azonnal közhírré, hogy az állami segélyre, ideiglenes évi segélyre vagy ezek felemelésére igényt tartó felek kérelmeikkel, vagy panasszaikkal ne a felsőbb hatóságokhoz, hanem kizárólag csak az ezekben az ügyekben végérvényesen határozni hivatott főszozabírákhoz és városi polgármesterekhez forduljanak, mert a felsőbb hatóságokhoz benyújtott kérvények és panaszok illetékes elbírási végett ugyis ezeknek adatnak le. Tekintettel végül arra a tapasztalatra, hogy a segélykérvényeket és panaszokat sok esetben hivatalon egyének üzletszerűen gyártják, akik rendszerint kihasználják a felek jóhiszeműségét, a rendelet — igen helyesen — arra is felhívja a közigazgatási hatóságok figyelmét, hogy az ilyen zugírásokkal szemben a törvény egész szigorával járjanak el.

— A Pesti Hirlap, a magyar demokrácia kedvelt lapja, a szavazati jog kiterjesztésének buzgó agitátora, a felvő és első negyedének letelte alkalmából előfizetésre hívja fel az olvasóközönséget. A Pesti Hirlap a papirhiány okosta terjedelembeli korlátozás mellett a legváltozatosabb tartalmu napilap, melyeknek előfizetési különféle kedvezményekben is részesülnek az év folyamán. A Divatssalonnát, Erdékes Ujságot és Képes Ujságot kedves ményes áron rendelhetik meg és ajándékul kapják minden évben a Pesti Hirlap Naptárát. A Pesti Hirlap tartalmassága és közleményeinek elsőrendűsége mellett szól az a körülmény is, hogy most egyszerűen közül három eredeti regényt: Gárdonyi Géától, Somaházy Istvántól és Lux Terkától. Erre bizony nincs példa a magyar hirlapredalomban. Az új előfizetők megkapják a regények eddig megjelent folytatásait. A Pesti Hirlap előfizetési ára egy óra K 330, apr.—júniusi negyed évre 950, félévre 19.— egészévre 38.— Az Erdékes Ujsággal együtt negyedévre K 1450, a Képes Ujsággal együtt negyedévre K 13.— a Divatssalonnal együtt negyedévre K. 13.—.

Mai távirataink.

Élénk tüzéségi tűz.

Budapest, ápr. 12.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti: Keleti és Délkeleti harctér:

Nincs különös esemény.

Olasz hadszíntér:

A görzi grófságban tegnap este a 71. és 76. gyalogezred rohamjárőrei az alsó Vertojbatól keletre benyomultak az ellenség

ges árkokba, elfogtak 4 tisztet, 135 főnyi legénységet, 2 géppuskát és 3 aknavetőt zsákmányoltak. A tenger melléki arcvonal egyes helyein időnkint igen élénk volt a tüzéségi és aknavető harc,

HÖFER alábornagy,
a vezérkar főnökének helyettese.

25 tisztet és 1000 főnyi legénységet elfogtunk.

Berlin, ápr. 12.

A német nagyvezérkar jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Ruprecht trónörökös hadcsoportja: A Soarpe északi partján heves tüzéségi hatással visszavertük az angoloknak Vimy és Hampoux ellen intézett támadásait a patak völgyétől délre az ellenség nagy erővel tört vonalaink ellen több meghiusult roham után Monchyt elvesztettük. A helyiségtől északra és délre az angolok támadásai, amelyekben lovasság és páncélos gépkocsik is résztvettek, nagy veszteséggel összeomlottak. A Boulecourt mellett lefolyt harcokban

az ellenségnek kezdetben elért sikrét ellentámadással kiegyenlítettük, ez alkalommal 25 tiszt több, mint 1000 főnyi legénység és 27 géppuska maradt kezünkön. Egy Peronestól keletre Hargicourt mellett vívott ütközetből több, mint 1000 foglyot és 5 géppuskát szállítottunk be. St. Quentin tegnap is erősen lőtték.

Albert herceg hadcsoportja: A harci tevékenység csak korlátozott keret között mozgott. A vihar dacára repülőket igen tevékenyen voltak. Az ellenség légiharcokban 23, gyalogsági tűzünk következtében pedig 1 repülőgépet veszített. A Vesle és a Suippes völgyben ellenséges csapatáborokra és löszerraktárakra dobott bombák megfigyelésünk szerint kárt okoztak. Richtholn báró kapitány a negyvenedik ellentelét lőtte le.

LUDENDORF,
első főszállásfőnök.

Egy intelligens, jól számolni
üzletbe azonnal felvételük. Czimj: a kiadóhivatalban.

Legelegánsabb

kostümök, felöltők,
blousok, aljak, pongyolák és gyermek-
o o ruhák o o

Szegő Sándor
nagyáruházában Sátoraljaujhely, Fő-tér 6.

Felhívás

a fogyasztási szövetkezet tagjaihoz!

A sátoraljaujhelyi „Hangya“ Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet igazgatósága ismételtén felhívja a tagjait, hogy jegyzett, illetve kifizetett üzletrészeiket a szelvények beváltása céljából a szövetkezet üzlethelyiségében legkésőbb április hó végéig bemutatni sziveskedjenek. Április 30-ával a szelvény-beváltásokat lezárjuk s a későn bemutatottakat figyelembe nem vehetjük.

A szelvények az üzletrészről nem vágandók le!

Az igazgatóság.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek most fokozottabb erővel lépnek fel, mint más időkben, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A elenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 1 kor. 25 fillérért minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása Löffler, Vertun, Petrik, Vas stb. intézeteinek vizsgálatai szerint gyors és biztos, miért is az összes orvosok beteg-ágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra), kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipere-szappan, lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre is: szépíti, megpuhítja és illatosítja teszi a bőrt. Egy kísérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni.

Ára: 2 korona.

Fodormenta Lysoform

erősen antiseptikus hatása szájjav. Szájbüzt rögtön és nyomatlanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használható továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre.

Eredeti üvegje 2 korona.

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban és drogériában. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az „Egészség és fertőtlenítés“ című érdekes könyvet.

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyára, Ujpesten.

Egy jó házból való fiu
tanulónak

:-: könyvnyomdánkban :-:
fizetéssel felvétetik.

Elsőrangú halcsontos és halcsont nélküli

F Ű Z Ó K

legujabb facon szerint, valamint különféle
haskötők, hátegyenesítők, melltartók stb.

== mérték szerint készülnek ==

LORBER SAROLTA
fűzőtermében Sátoraljauhely, Kazinczy-utca 6. sz.

Saját készítményül kész fűzőkből nagy raktár.

Javítások és tisztítások pontosan készülnek.

A földmivelőügyi miniszterium által
körlevélben „Raffia” helyett ajánlott

szőlőkötözőfonal

100%-os natron celluloseből, elismerten
megbízható minőségben, bármily mennyi-
ségben legutányosabban megrendelhető

Salgó és László cégnél

Budapest, V., Nádor-utca 20.

Mechanikai szövőde. Zsák-,
ponyva- és impregnálógyár.

Gyár Óbudán. Telefon: 160-82. és 163-16.
SÜRGÖNYCZIM: MAXALGÓ BUDAPEST.

„FOTÓ”
FENYKÉPÉSZETI
SZAKÜZLET BUDAPEST
RÁKÓCZI-UTCA 80.
NAGYBAN — KICSINYBEN.

Kérjen időszaki értesítőt!
Ámatör munkát szakszerűen végez!

Jótállás a biztos eredményért.

Törvényesen
védve.

Reitter Oszkár
nagybecsereki ny. főkapitány és
fajbaromfi-tenyésztőnek
nagyszerű találmánya a

„PATKÁNIN”

patkányirtó-szer, (nem mérge) mely
emberre és háziállatokra nem ártalmas
szólmul minden 1 doboz ára 3 X,
más irtószeri.
mely elegendő körülbelül 60 patkány
kiirtásához. — Minden dobozhoz
használati utasítás van mellékelve.
Ismerető prospektust, melyben le van
írva, hogy különféle nagyságú gazda-
ságban hány adag használandó. —
Kérésre ingyen küld a PATKÁNIN
gyár egyedüli elárúsítója, a Torontáli
Agrárbank Részvénytársaság Nagy-
becsereken.

Eladó ház.

Jókay-utca 39. szám alatti
magányos ház, amely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba,
konyha, élskamara, pincze,
nagy gyümölcsös kert és egyéb
mellékhelyiségekből e l a d ó.

Bőve. felvilágosítás ugyanott.

Menyasszonyi kelengye

bevásárlásnál ajánljuk

Szegő Sándor

ruhaáruháznak nagy fehérnemű osz-
tályát. Elsőrangú áruk, olcsó árak.

Landesmann M. és Társa
könyvnyomdája és papirkereskedése
SÁTORALJAUHELY, KAZINCZY-UTCA 5. SZ.

**Levélpapírok, számlák, fal-
ragaszok, meghívók, név-
jegyek és egyéb nyomdai
munkák a legpontosabban és
jutányos árban készíttetnek**

„Felsőmagyarországi Hirlap” kiadóhivatala.

TELEFONSZÁM 10 Hirdetések jutányos árban felvétetnek TELEFONSZÁM 10